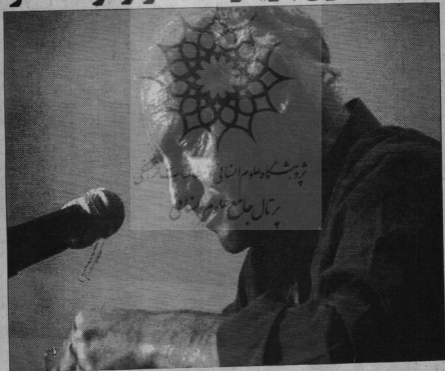

Eduardo Galeano

تاریخ‌نگاری بازیگوشانه ادواردو گاله آنو

کاله اتو

خر ده‌های یک زندگی را
به تاریخ بدل می‌سازد
و با بهره‌گیری از زبان شاعرانه
تصویری ترازوی-کمیک از انسان خواب‌زده
امروز به دست می‌دهد

صلح، عدالت، آزادی و کرامت، آیا همواره
جنايت زیر لوای نام‌های زیبا اتفاق نمی‌افتد؟
آیا دموکراسی می‌تواند روی فراموشی،
شکست‌ها و شهرزدان‌گمشده بنا شود؟
آیا رسیدن به ثبات دلخواه زندگی همواره نیاز
به عدالت و حقیقت را نادیده نمی‌گیرد؟

زبان قصه‌های کاله آنو
سهل و ممتنع، بازیگوش و سرشار از تصاویر
شاعرانه کمیاب است:
دور پس چهره در مردی ملوان کشتی
شکسته‌ی است که در پی سرنه‌های
کدایی می‌کند

یادآوری خاطره‌های گمشده واژه و تاریخ

در زمانی که بسیاری از نویسندگان نیمه دوم قرن بیستم برای تصویر اوضاع ایکالیبتیک و زوال تاریخی انسان و جهان به دلمان زانر علمی-تخیلی Science-Fiction چنگ می‌زدند، انوردو هیز گالانو -روای قصه غول‌ها و احمق‌ها- در جایی فراسوی زانر و با آمیزه بسیاری دنیتهای ناممکن به بازنمایی واقعیت تاریخی پرداخت. نوشتار او بر ساخته پاره‌متن‌هایی گسیخته شامل گرین‌گویه، حکایات تاریخی، قصه‌های عامیانه، گزارش‌های خبری و نقلی‌های سحرآمیزی است که چشم‌اندازی امپرسیونیستی فراهم می‌آورد و خوشتر، ژنریک متن را ناممکن می‌سازد. ریچارد برنشتاین Richard Bernstein معتقد است که گالانو خرده‌های یک زندگی را به تاریخ بدل می‌سازد و با بهره‌گیری از زبان شاعرانه تصویری ترازوی-کمیک از انسان خواب‌زده امروز به دست می‌دهد. به نظر می‌آید این شیوه از نوشتار به عنوان ضرورتی تاریخی برآیند ذهن شکافته انسانی است که در فاصله میان استعلایی Transcendental و تجربی خوش‌آهنگ‌وار پرسه می‌زند، خوبشتر را در کار شناخت خود و تاریخ ناتوان می‌بیند و ذهن پاره‌پار ماش را از زاره زبان دلجو می‌کند. کارلوس فونتنس در کتاب فرکتیو برای هزاره می‌گوید تاریخ‌های زیادی وجود دارد برای گالانو نیز دیگر تاریخ واحد، روایت بزرگ، گفتمان مسلط، جهان هموزبانه و زانر ادبی برتری وجود ندارد. تنها مرجع

افسونگر نقاشانی چون فرانسیسکو بورخس Jose Francisco Borges نقاش برزیلی (واژه‌های آندلته) و خوزه گوادالوپ پوسادا Jose Guadalupe Posada نقاش مکزیکی (سروته) هم‌راه است. تصویری چون: تصویر شیطانت‌ها و اجنه خونخوار، فرشتگان و کونوله‌های شاعرانه، شیویری که سوپک از آن بیرون می‌خزد و دو بچه که در حال حمل این‌هایی هستند که بر آن مرگ به هیأت اسمکشی گیتارنواز ترسیم شده است. این تصاویر در کنار کتابیات بزرگ عصر ما جهانی وحشتناک اما افسانه‌ی فراهم می‌آورند. اسم یکی از بزرگترین زمین‌ها در اروگوئه نجت دیکتاتوری نظامی دارده بود. در همان زمان یکی از اردوگاه‌های کار اجباری در شیلی و کرامت‌ها نام دارد. گروه خودجوش صلح و عدالت در چین‌پایان چهل و پنج دهقان، بنوا را که تقریباً همه آن‌ها زن و بچه بودند. در سال ۱۹۹۶، در حال عبادت در کلیسای متروک به گولوه می‌بندند. صلح، عدالت، آزادی و کرامت. آیا همواره جنايت زیر لوای نام‌های زیبا اتفاق نمی‌افتد؟ آیا دموکراسی می‌تواند روی فراموشی، شکست‌ها و شهرزدان‌گمشده بنا شود؟ آیا رسیدن به ثبات دلخواه زندگی همواره نیاز به عدالت و حقیقت را نادیده نمی‌گیرد؟ و...

مایکل دیردا منتقد پر آوازه واشنگتن پست کتاب نواژه‌های آندلته^۱ را با نوشته‌های استانیسلا کالاکا و بورخس مقایسه می‌کند. در پشت جلد این کتاب آمده

است؛ وگام بزرگی است در سنت قصه‌گویی افسانه‌های ایتالیایی کالونو. منابع روایت گالانو را باید در میان فولکلور روستایی و شهری آمریکای لاتین جستجو کرد. لوسی دو برنیه Louis de Bernieres منتقد روزنامه نیویورک تایمز از تأثیر پابلو نرودا، دوست صمیمی گالانو، و کارلین گارسیا مرکز بر نوشته‌های او خصوصاً کتاب آغوش‌ها، پرده برمی‌دارد. وگن ریمل Ken Riddle کتاب مرجع و کلاسیک او یعنی رنگ‌های گشوده آمریکای لاتین، را متأثر از آرای ایدئولوژیک کتاب آمریکای ماه نوشته خوزه مارتی قهرمان ملی کوبا می‌داند. مارک بکر Mark Becker محقق برجسته کتاب‌های کیمبرگ و هیور کلفث Oliver Klemm منتقد برجسته ادبیات، این کتاب او را یک کتاب مارکسیستی تمام عیار معرفی کردند. خود گالانو اما از این طریقه‌بندی‌ها و وسوسه‌های تأثیر می‌گریزد. دفتر بیستم شهوت برجسب زدن دارد (از مصاحبه دیوید بارسامیان و گالانو در مجله پروگریسیو) آن چه مسلم است وی تمام صفات نویسنده آمریکای لاتینی را یکجا دارد: گزلبندی، کلبرا، اینفانتله، طنز تلخ مارکوس دروموند آندرا،ه، تخیل تاریخی بورخس و شعر تانگه آکتاویو پاز، تبعید، توفیق و جدای وطن سرنوشته نوعی نویسنده‌گان لاتینی را بر پیشانی دارد؛ پاره‌ساده تابع تبعید خودخواسته در آرژانتین و اسپانیا.

پیش از تبعید رنگ‌های گشوده آمریکای لاتین را به سبک رمان‌های عاشقانه و قصه زندان درباری می‌نویسد. دقیقاً در زمانی که این کتاب از سوی دولت دیکتاتور پهنوشه در سیاهه کتب ممنوعه جای گرفته، کتاب از زیر قنداقه نوزادی به شپلی راه می‌برد و طنین‌اش را تکثیر می‌کند. دختری که در انژیوس کتاب را برای دوستی که بهاولش نشسته بود می‌خواند، سرانجام به پا خاسته در حالی که انژیوس از خیابان‌های بوگوتا می‌گذشت، قسمتی از آن را به صدای بلند برای همه مسافران خوانده بود. بدانشجویی که قدرت خرید کتاب را نداشت یک هفته تمام در خیابان کوری بن‌س Comientes محله کتابفروشی‌های شهر بیونس آیرس از این کتابفروشی به آن کتابفروشی رفته در هر کدام چند صفحه از کتاب را خوانده بوده. این کتاب که امروز در دانشگاه‌های آمریکا به عنوان کتابی مرجع تدریس می‌شود یک تاریخ نگاری شاعرانه در باب اقتصاد سیاسی است و در فیناس با کتاب‌های بعدی او از تخیل آزادی برخوردار نیست. کتاب، شهباه و روزهای عشق و جنگه را با یاد دوستان و یاران موافقی از دست رفته می‌نویسد. ماجرای نوشتن این کتاب با آندوه دخترش فلورنسیا آغاز می‌شود.

روزی دخترم با وضعی غم‌انگیز به خانه آمد. حرف نمی‌زد. چه چهره‌اش درهم رفته بود. گذشت تا شیرش در فنان سرد بشود. به کف اتاق نگاه می‌کرد. او را روی زانویم نشاندیم و پرسیدیم که چه اتفاقی افتاده. سرش را به استیغ لکان داد. ناز و نوازشش کردم، پیشانی‌اش را بوسیدیم. قطره‌های اشک از چشمش سرزیر شد. صورتش را با دستمال کاغذی پاک کردم و بی‌پیشانی‌اش را گرفتیم. بعد دوباره از او خواستیم: باشه. به من بگو. او به من گفت که بهترین دوستش به او گفته که دوستش ندارد ما با هم گریه کرده‌یم، روی آن حسدلی، نمی‌دانم چه مدت از این که فیورنسیا می‌بایست آن همه سال را بی‌دوستی تحمل کند ناراحت شدم. من دوست داشتم خیالی باشد که گریه‌اش تا به او التماس کنم که همه دردهای بی‌پایانی دخترم کنار گذاشته به من بدهد. دلمستان گالانو و دخترش به طرز غریبی با یکدیگر تلاقی می‌کنند.

کتاب‌های دیگرش نیز از سرنوشته مشابه برخوردارند و از محبوب‌ترین کتاب‌های چند دهه پایانی قرن بیستم به شمار می‌آیند. کتاب آغوش‌ها در سال ۱۹۹۶ جایزه کاسابل لاس آمریکاس Casa del las Americas را دریافت می‌کند. سه گانه شهروشی و خاطرات آتش که شامل سه کتاب دلمستان خلیقه، مسرت‌ها و صورت‌نگاه و دفتر بنده است با استقبال عمومی در آمریکا روبه‌رو می‌شود. ادبیات روستایی، بی‌تکلف، خط شکن و شوخ اما عمیق و فلسفی او هنوز از برترین رخدادهای اخیر ادبیات برشعرده می‌شود. پل کامینز Paul Cummins گالانو را بزرگترین آموگار سیاره ما می‌داند. گالانو در آغاز کتاب آغوش‌ها، ما را به ویژه به زیبایی Récorides به معنای زجوع به قلب (اصل) خویش دعوت می‌کند و در پایان کتاب اخیر خود مسرت‌ها، مقدمه‌ی پر جهان شپشینه، فیهرستی از رزوه‌های غریب را از برای هزاره سوم ترتیب می‌دهد.

کسی از مرگ نمی‌مورد چون هیچ کس سوهانسانه نمی‌گردد
بچه‌های خیابانی به خاطر کثیف بودن، نکوهش نمی‌شوند چون
آن موقع دیگر اصلاً بچه خیابانی بی‌وجوه ندارد
بچه پولدارها از این که بچه پولدارند ملامت نمی‌شوند
چون آن موقع دیگر اصلاً بچه پولداری وجود ندارد.

بی‌باید با هم گریه کنیم یعنی بخندیم یعنی گاله‌انو
بخوانیم.

پانوشته‌ها:

۱. گالانو به عنوان نویسنده لروگه‌تبی هیچ‌گاه ننوشته نگاه از فوتبال بگیرد. او در کتاب فوتبال در آفتاب و سایه به وقایع نگاری جام‌های جهانی فوتبال و توصیفات شاعرانه زیبایی در باب هواداری، گل زدن، مبارزات، پله و... ارائه داده است. او در نوشته‌ی دیگر با نام فوتبال، اسطوره و واقعیت به بداندراشناسی انتقادی فوتبال می‌پردازد.
۲. کتاب زیبای روزهای آشناتنه به همراه کتاب آغوش‌ها به زودی با برگردان همین مترجم منتشر خواهد شد.

کتاب نگاری گاله‌انو

۱. گوانالا، سرزمین اشغالی (۱۹۶۷)
۲. رنگ‌های گشوده آمریکای لاتین (۱۹۷۱)
۳. واگاموندو (۱۹۷۳)
۴. آوازهای ما (۱۹۷۵)
۵. روزها و شبهای عشق و جنگ (۱۹۷۸)
۶. خاطرات آتش (۱۹۸۶)
- الف. دلمستان خلقت
- ب. صورت‌نگاه صورت‌نگاه
- ج. قرن باد
۷. ما می‌گوییم (۱۹۸۹)
۸. کتاب آغوش‌ها (۱۹۸۹)
۹. شبیه آن‌ها بودن و چند مقاله دیگر (۱۹۹۲)
۱۰. روزهای آشناتنه (۱۹۹۳)
۱۱. فوتبال در آفتاب و سایه (۱۹۹۵)
۱۲. ماجرای خلیان مردم جوان (۱۹۹۸)
۱۳. جهان در دست چند نفر (۱۹۹۸)
۱۴. مسرت‌ها مقدمه‌ی بر جهان شپشینه

آن چه تاکنون از گاله‌انو در ایران چاپ شده است:

۱. گاله‌انو پس از هفت سال (یک مقاله) ترجمه رامین شهروند، کتاب جمعه ۱۳ آبان ۵۸
۲. در دفاع از کلمه ترجمه رامین شهروند کتاب جمعه شماره ۱۱، ۱۳۵۸
۳. گورستان کلمات ترجمه رامین شهروند کتاب جمعه شماره ۲۸، اسفند ۱۳۵۸
۴. جشن دوستی، ترجمه زاینه میرصادقی، گلستانه شماره پنج و شش، خرداد ۱۳۷۸